

Издава уторком, четвртом и суботом.
ПРЕДПЛАТА: по Краљевини СХС
мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
по Италију мјесечно лира 26, по-
једини број 30 центевама. Огласи
по цјевику. Поједини број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Округни Одбор Народне
Радикалне Странке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шпиро Ђакић.
Телефон број 60.
Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, четвртак 15. марта 1923.

Број 63.

Radikali izbornog okruga Šibenik-Zadar!

Peta, posljednja žara, jest žara Narodne Radikalne Stranke, za to svi vi, koji želite dobra sebi i državi spustite svoju kuglicu 18. marta u nju.

Za koga da glasamo?

Ne volim strančarstvo, jer je ono uzročnik mnogih i mnogih zala na našem narodno-političkom organizmu — ne vjerujem u programe, jer su mal ne svi bili tokom vremena deformisani, a višeput i izrabljeni u egoističke svrhe — ali vjerujem u nešto, čemu su se ljudi već u dobi kolijevke svoje kulture divili i klanjali — vjerujem u načelo postojanosti u ideji. »Kaplja dube kamen, rekoše stari filozofi, ne sa svojom snagom, nego svojom postojanošću«. — Ako nam je igdje potrebita ta krepost — historija nas uči da je ona jedina luč voditeljica u kormilanju političke lagje. Naša mala historija dokazuje nam na svakoj stranici, da je najveći uzročnik naših narodnih zala bila baš naša nepostojanost isto tako, kako nam velika i slavna historija naroda engleskog pokazuje, kako je najviša sreća, pače najglavniji razlog formacije Velike Britanije bila baš postojanost u njihovim političkim načelima. Baš radi tog nabela, koje našim strankama u opšte fali, bila mi je od uvijek simpatična radikalna stranka, jer je ona jedina bila dosljedna i ustrajna u svojim načelima i ciljevima i prije i poslije revizije.

Dvadeset prošlih godina nazad, u ono doba kad je čitava Evropa nazivala naš bratski srpski narod kraljoubicama i prišivala nama svima sve moguće najrgrije epitepe — šaka nas mladih dalmatinaca pošli smo ipak na bečki kolodvor, uza svu pogibelj, da pozdravimo našeg Kralja. (Bili su tu i poljubili ruku srpskom Kralju Petru mnogi današnji kandidati, čija imena čitam na listama ne samo separatističkih partija nego čak i republikanske stranke). Mi nismo u radikalnoj stranci nazirali ubojice, kako se je to bečka štampa na sva usta derala, mi smo u tom njezinom činu gledali jednu potrebnu političko-hirurgijsku operaciju, koja teži drugoj meti — oslobogjenju Srbije iz pandža austrijsko-obrenovičevskog ropstva, a navještaj nove nade, nove zore — zore slobode onamošnjoj potlačenju braći. Reče nam tada jedan mladi kolega Srbijanac, pričajući nam o detaljima promjene dinastije u Beogradu: za sada smo očistili Svabe iz Srbije, domalo ćemo doći da i vas oslobodimo«. Reče i ne poreče se. Bog zna, je li on još živ — gdje njegove kosti počivaju, ili uživa plodove svoga sna. Mi smo bili duboko uvjereni u njegovo obećanje jer smo znali, da iz njegovih usta ne govori jedan budući ljekar u Srbiji nego da govori »Kraljevina Srbija«. A pod »Kraljevino Srbijom« razumjeli smo svi skup onih odlučnih rodoljuba, koji su pod vodstvom mudrog vogle Nikole Pašića odrešito vodili političku lagju k utjelovljenju i prisajedinju majci zemlji posestrime zemlje baštinu Kraljevića Marka i Zvonimira Kralja. Znakovi nijesu falili. Mnogo puta sam se susreo u toj borbi pod zemljom s mladim i zanosnim apostolima ujedinjenja, koji su navještali skorou oslobogjenja.

Kad je god. 1914. izdajnički i bahato austrijska aždaja otvorila žvale, da proguta malu

Srbiju, a nas posve zadavi, ustreptiše u nama sve i najmanje žilice od straha i užasa; ali baš u tom desperatnom času dogje nam do ruku proglas narodne obrane »kao u najvišoj nevoљи Kraljevine Srbije pred novim Kosovom navještava borbu do zadnje kapi krvi ne samo za ekzistenciju Kraljevine Srbije, nego i za oslobogjenje svih Srba, Hrvata i Slovenaca«. Godine rata, godine tuga i nevolja, ali i konačnog veselja progjoše, a da mi u potpunoj odcijepjenosti od naše potištene braće, nijesmo znali ni gdje smo ni kuda idemo. Mnogi je od nas tada klonuo, a možda i koji zastranio u prešmrtnom strahu. Megjutim dok smo mi dupki i bezsvijesni muk mučali pod pritiskom austro-njemačkog kopita, oni su na Kajmakčalanu zasadili barjak slobode, koji se kao bljesak razvi po svim našim brdima i brdašcima, po svim poljima i ravnicama. Mi smo bili slobodni. Čijom zaslugom?

To je pitanje dugo i dugo prepredano i razglobljeno mnogo puta i hotimice iskiviljeno, čak i iznakaženo — i neću da diram u taj osinjak za neke; u tako čisti i historički fakt za druge, ali mislim da smijem ustvrditi nešto u tješnoj vezi s tim pitanjem kad kažem: Da nije bilo radikalne stranke možda ne bi bilo više ni Kraljevine Srbije — ali zastalno ne bilo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca ili kako neki voli nazivati je »Jugoslavije«.

Kad me je jedan moj prijatelj zapitao, za koga ću glasovati na izborima za konstituantu, odgovorih mu: za onoga koji je stvorio ovu državu — za radikalnu stranku. Glasovao sam tada iz historičkog kontinuiteta stranke t. j. jer mi je jedino ta stranka davala garancije, da će znati i izgraditi našu novu političku zgradu, kao što ju je znala stvoriti — a kojoj stranci da dademo glas povjerenja baš sada kad je postavljen temeljac kamen toj političkoj zgradi? — onoj koja ga je postavila — a to je radikalna stranka.

Prof. M. Dulčić.

Dinar raste.

Kad je prije dva mjeseca naš dinar u Zürichu vrijedio samo 342 santima (dakle trebalo je 26 dinara za jedan šv. franak), mnogi naši neprijatelji bili su veseli i nadali su se, da će još više pasti i da će doći na ništa, poput austrijske i magjarske krune, poljske i njemačke marke. Ali ljudi, koji pošteno misle i poznaju bolje naše prilike nijesu klonuli i pogodili su. Danas dinar vrijedi 560. Istina je, da će još proći dosta vremena da se digne u Zürichu na 10, kao što je časovito bio za uprave Kumanudi-Plavšić. Ali sadašnja radikalna vlada neće da radi ono, što su oni radili na propast države i naroda. Sadašnji ministar financija dr. Stojadinović, hoće prvo da stabilizira dinar, a onda da mu podiže vrijednost. U malo mjeseci, od kad je radikalna vlada, učinila je više djela korisnih za državu i narod, koja će joj u našoj historiji

ostaviti slavno ime. Najprije došao je u Beograd dr. Seipel, austrijski kancelar i s našom vladom sklopio nekoliko konvencija, izmjeđu kojih je najglavnija ona o austrijskim preduzećima u Bosni. Tim je konvencijama Austrija ispraznila svoje posljednje pozicije u Bosni. Nama je predala sve akcije šumskih i drugih poduzeća u Bosni koje su pripadale Bos. Herc. eraru, a bile su u Beču. Osim toga ustupila nam je i kuću bivšeg srpskog poslanstva, a to sve za samih 10 milijuna dinara. S ovim činom svršio je zapravo za nas, svjetski rat. U Bosni je počeo (27. jula 1914.), sa Bosnom svršava.

Izborna je agitacija u punom jeku, a sve i svukud je mirno, tako da stranac i ne opaža da smo pred izborima.

I ako nam Bugari rade što ne bi ni najdivljiji narodi u Africi, ipak se u Nišu vode pregovori izmjeđu naše Kraljevine i Bugarske, ne bi li se na koji način našao temelj za sporazum i prijateljske odnose. Svi se ovi dogagljaji prate u inozemstvu s velikim interesom. U Londonu, Parizu, Rimu i Americi, svemu ovome se daje velika važnost, te gledaju u našoj zemlji volju za održanje mira i odlučnost za mimi razvitak. To nam ne podiže samo ugled u inozemstvu, već nam donosi i velike koristi. Kruna svih dosadašnjih uspjeha ove vlade, koja je na vlasti tek dva mjeseca dana, već sumnje je evakuacija treće zone. Na Sušaku, koji od Rijeke dijeli samo most širok desetak melara, već izvijde naše željeznice. I pontoni su već donešeni, pomoću kojih će se uz Baroševu luku sagrađiti drveni mostovi, uz koje će pristajati parobrodi i sa našom robom, pod našom zastavom, plovidu i široki i daleki svijet sa tačke, sa koje se, u nekim tmurnim momentima, nijesmo baš nadali. Ako još dobijemo, kako to naša vlada hoće i slobodnu zonu u Solunu, onda ćemo i na Egejskom moru dobiti izlaz u veliki svijet. Poznajući volju, energiju i spremu ljudi, koji su danas na vladi, sigurni smo da ćemo je i dobiti.

Kad ovim uspjesima pridodamo i sve druge, koje je naša vlada, sa svojim umnim i mudrim državnikom g. Pašićem, postigla u kratko vrijeme, onda naš dinar mora da poraste, a s njima i vrijednost naših produkata, i da cijene počnu znatno padati. Samo te ljude, koji su ovako dobro počeli da upravljaju državnim brodom, treba da potpomogne sav narod, i da ih omogući da svoj plan, za dobro naroda i države, privedu kraju.

Nar. Rad. Stranka u Sloveniji.

U radikalnim krugovima potpuno su zadovoljni rezultatom koji je radikalna stranka postigla u Slovenačkoj. U izbornoj jedinici Maribor—Celje radikali računaju da su sada po jačini odmah iza klerikalca, koji su naljaci. Od petnaest mandata koliko daje taj izborni okrug, računna se da će lista M. Stojadinovića dobiti tri, a u najgoreme slučaju dva mandata, čim bi bio osiguran ulazak u parlament i dru. Stojadinoviću i g. J. Benku.

Сава Бјелановић.

Беврске, 14. марта 1923.

Пред двадесетисте година, на данашњи дан, неумитна коса смрти покосила је један цијелом Српству драгоцјени живот, а приморске Србе у црно заавио. Тога дана престало је да куца оно племенито срце, које није познавало јаче љубави од оне прама народу своме; тога дана престала је она умна глава да мисли о добру и срећи народа свога; тога дана клонула је она десница, која је са пером, оштријим од мача, одбијала нападаје на народ српски и светиње његове; тога дана иагубило је приморско Српство умнога и неустрашивога свога вођу — **Сава Бјелановића!**

Губитак је био тежак, жалост је била опћа. Док је приморско Српство оплакивало свога ненакнадивог вођу, окупирани Херцеговска жалили су најбољег својег браноца, Војводина најврснијег Милетићевог ученика, Лиха и Банија друга и субориоца пк. Павла Јовановића, а слободне државе српске неустрашивога борца у одбрани њихове слободе и независности. Крунисане главе са обавда српска престола и њихови државници послаше сажалне телеграме. Велики Краљ Ослободиоц Петар I, који је тада као протганник живио у Женеви, искрено је оплакао и врелом сузом оросио прерану смрт пријатеља свога.

Приморски Срби кроз дуги низ година сакупили су се на данашњи дан, око гроба његовог у Беврскама, да одаду дужну почаст успомени његовој и да се напоје са идеалима, који су њега у раду и борби за народ свој напред кренули. Тај лијепо обичај давно је престао. За то посјета на његовом гробу нашег министра госп. Љубе Јовановића двоструко нам је мила и драга, јер сад наредмо да има још људи, који не заборављају наше заслужне мртве великане.

И овај наш лист, око којег се је окупио лијепо број ученика његових, са дужним пијететом сјећа се ове у својем животу прве, а по реду двадесетисте тужне годишњице учитеља свога, за којег је пок. Јован Ристић у својем сажалном телеграму казао: „Он се је српском роду одужио; он је српски род задужио!“ Причавајући да се томе нашем дугу још достојно нисмо одужили, ми скромно али из дубине душе наше кличемо:

Слава ти, Сава Бјелановићу!

Заšto ćemo побједити?

Непријателски расположена штампа Нар. Rad. Stranci, ubi se dokazujući, kako državni aparat radi za nas, kako se otpuštaju činovnici neradikalni, kako se apse i progone nevini Ijudi itd. Masnim slovima protivničke novine donosile su: reakcija. To su one proračunate radile rukovodeći se ovom mišlju: Ako radikali pobjede na izborima, kao što znaju unapred da hoće, treba ih proglasiti nekim strašilima i teroristima, koji su svoju pobjedu izvoštili pomoću terora. Ako ne pobjede (u što oni sami ne vjeruju), onda će pisati, da radikale nije mogao spasiti čak ni državni aparat. Lijepo sročeno.

A što vidimo u stvari? Svi kotarski poglavari demokrati, kao i pristaše drugih strana, ostali su na mjestima i niko ih ne dira. Aktivni činovnici potpisuju proglose ne samo protiv vlade, već i protiv države, i — niko ih ne dira. Činovnici, najvećim dijelom demokrati i Radicevci, javno agituju i ostavljaju svoja mjesta, naročito profesori i učitelji. Ovi činovnici kandidati na sva usta psuju vladu i radikale i niko ih ne dira. Oni koji su strepili od vahmajstera i drhtali pred Atensom javno psuju Pašića i — niko ih ne diru. Činovišтво koje 95 po sto nije radikalsko, javno govori i viče protiv vlade i — niko ga ne dira. I još bi se

dalo izbrojiti mnoštvo raznih zloupotreba, koje bi bile kažnjene u svakoj državi Evrope, i u samoj Rusiji, a kod nas prolaze nekažnjeno, pa ipak ima ljudi, koji viču: radikalsko nasilje, reakcija i slično.

Ne, mi radikali ne tražimo mijenjanja vlasti nama u prilog, mi to nećemo, ali mi često ne možemo naći ni zaštite kod vlasti, da nas zaštite od kašnijovog terora. Mi tražimo slobodno ispoevdanje načela u granicama zakona. Mi smo protiv svakog terora, a teror mase najviše ugrožava slobodu uvjerenja. Naše je jedino oružje istina i zakon, i za to ćemo mi pobijediti.

Ружна појава.

У овим нашим крајевима, који су претежно напучени хрватским елементом, избија све више једна ружна појава. Сије се у народу мржња на све што је српско, таман као да су се повратила предатна или ратна времена. Људи нијесу навикли видити свога брата равна себи, нема још у њима братске сношљивости, па право као да им смета ако се истакне овдје или ондје која српска застава или слично.

Ова је појава жалостна, тим више што се овако не рјешава наш однос. Било је много добровољних политичара баш са стране српске, који су одмах након нашег уједињења били склони за љубав неке претјеране племенске осјетљивости да избришу све што Србе специјално обљежава. Данас, и ако је на ову доброћудну наивност огромни дио хрватског дијела нашег народа одговорио неком чудном обломовштином, хоће да се настави на томе путу са много нестрпљивости и претјеране журбе, што све не помаже нити води правом циљу. Овакав рђав рад, поготово у овим крајевима гдје је Аустрија нас кроз деценије раздајала сијујти дивљу мржњу на све што је српско, кадар је да руши. Овако се не ствара ни та југославенска расна политика. Хрватском дијелу нашег народа мора се напротив говорити са више љубави. Он ће тада сазнати ва истину и знаће је цијенити. Сазнат ће да је баш тај српски дух, који је створио услове да се изврши велико дјело ослобођења, да је здрава свијест српског дијела нашег народа дала јеагру дивова и јунака, који су сувише криво стекли све оно што данас имамо, слободу и уједињење, све што ће тек будућа покољења, без разлике племена, морати да цијене. Неће њима ништа сметати ни толи прослављено српско име ни толи славна српска застава, напротив ће их оно високо цијенити, јер свијесни да је то баш оно што нам је свијетом пронијело славу и извоштило све што један свијестан народ може себи да зажели. Друкчије ће они судити о раду једног Радића, а друкчије о заслугама највећег нашег државника за стварање и сређивање ове наше државе. Друкчијим ће пожртвовањем они спомињати свијетло име Николе Пашића, неће га они тако лако повући у блато Радића и другова, како то неки данас чине непољумљивом, управо кажњивом лакоћом.

Нема скокова у хисторији, онај који хоће да их учини лакомислено иалаже народ опасности. Грјеше у велике данашњи наши тобож социолози-политичари кадно оперишу са тежњама и вјером народа као са цифрама. Сви народи па и наш има своју душу, која се навија испред сваког рачунског система. Он има своје вјековне тежње, које не може нико да сломи. Дубоко су у њему, особито у српском дијелу, урезане јаке, врло јаке традиције. Од вјекова оне у њему живе и неће их нико тако лако ни ослабити а камо ли промијенити.

То је чињеница са којом мора свака да рачуна, па и они политичари, који хоће да су повзани да воде политику неких далеких вјекова.

Акција Управе Монопола у прехрани гладне Загоре.

Позната је хвалевриједна и хумана акција Управе Држ. Монопола у Београду, која је, на гласе о претећој глади у Далмацији, предујмила пријављеним сациоцима дувана своту од 7 и по милијуна динара и то баш у здравом и јефтином америкаанском кукурузу.

Овај кукуруз је стигао у Сплит још почетком мјесца фебруара; одмах је морао бити превезан у магазе Држ. Монопола по провинцији и одатле пораздијелен сациоцима на свако пријављених 1000 струка у првом оброку 30 кг., а касније до потребе још 20 кг.

У колико и како је у осталој провинцији извршена ова раздиоба, незнамо; желимо јавно изнијети начин провађања ове хумане акције код нас у сјеверној Далмацији. Посматрајући како се овдје споро извршава — питамо се је ли ово анак скрајње неспособности и немарности или саботажа одговорних државних чиновника.

У монополске магаае у Дрнишу има се превести сав кукуруз одређен за сјеверну Далмацију; јер ово је једини монополски уред за читаву сјеверну Далмацију.

Превоз са обале Сплита у дришске магае значи закачити вагон у Сплиту, а одкопчати га на пар метара пред магазу у Дрнишу. Магае су таквих димензија, да би се у њима могло стоварити пар стотина вагона робе. А ипак ево до половине марта Дирекција у Сплиту није нашла могућности да одпреми — од доаначених сјеверној Далмацији 24 вагона кукуруза — него само 3 вагона.

А овдашња управа магаеа опет није била у стању да до данас пораздијели нити једнога килограма кукуруза.

Пријављено је преко 7 милијуна струка дувана међу 3000 сациоца, од којих ни један нема залогаја у кући, јер 4 петине ових сациоца припада најсиромашнијем дијелу Далмације, самеме кршу и камену Далматинске Загоре.

Народ скапава од глади, облијеће и анана и неанана, распиткујући се и молећи да му се удјели тај кукуруз, за који чује има већ неколико недеља да је приспио у Далмацију, али који му се услјед непољумљивих разлога и умисљених потешкоћа неће да дијели.

Ми молимо одговорну Дирекцију Држ. Монопола у Сплиту, нека извиди невидљиве запреке правилном и брзом дјеловању њених подручних органа; нека сама узме у своје руке и одпрему и раздиобу овог кукуруза, који дуље путује из Сплита у Дрниш, него ли из Аргентине у Сплит.

Буде ли се овим темпом старало за допрему и распачавање, незнамо када ће приспјети ова помоћ и онима биједницима у Буковци и под Велебитом?

Два пута даје ко брао даје! вели народ; немојмо се чудити том истом гладном и страдајућем народу, ако у ово изборно доба подпада упљиву завољивих рушителиа државе.

Оваково немарно провађање и најизадашњије државне помоћи преко органа или неспособних или слабо оданих државном и народном добру, дјелује на гладне и запустене масе прије као неко непољумљиво раздрађавање и изигравање биједи и глади, него ли као искрена самаританска помоћ, као што је била у истину права сврха и најмена.

Radikali, interes naroda i države naše zahtjeva, da svi širite načela naše radikalne stranke.

Градске вијести.

Našim pristašama. Sve mjesne organizacije Nar. Rad. Stranke, kao i sve naše prijatelje, molimo, da nam odmah, po mogućnosti brzojavno, jave rezultat glasanja.

Naknada štete u evakuisanim krajevima. Upozoruju se naši gragjani, da se prijave za naknadu štete i rekvizicije učinjene od strane talijanskih trupa za vrijeme okupacije na teritorijama, koje su 1. maja 1922. g. još bile pod talijanskom okupacijom. U roku od 45 dana poslije evakuacije imaju podnijeti našim ili talijanskim vlastima iskaz štete. Lica, kojima ne bi bilo priznato talijansko državljanstvo mogu za tražiti naštete.

Potres. Jutros u 6 sati i 45 časa osjetio se jak potres, koji je trajao 23 sekunde.

Crnogorci iz Zagreba. U konkursu firme Hacker i Kraus u Trstu, prikazao je advokat Staffler trščanskom sudu listu vjerovnika, biva onih kojima je ta firma dužna. Iz naše države osim 2—3 trgovca iz pojedinih gradova, svi su iz Zagreba i baš potražuju: Schwazenberg iz Stern 3 i po milijuna kruna i 322 hiljade lira; M. Schlesinger 8 milijuna kruna i 468 hiljada lira; Samuel Hahn 12 milijuna kruna i 314 hiljade lira; Edo Gele 1,300.000 kruna i 41 hiljadu lira; Fischer i Klein 3 milijuna kruna i 95 hiljada lira; Alfred Bier 1,754.250 kruna i 70.355 lira; A. Romano 3 milijuna kruna i 85 hiljada lira; Em. Hirsch pol milijuna kruna i 28.500 hiljada lira; N. Büchler 750.000 kruna i 32 hiljade lira; Wohlmut 5 milijuna kruna i 200.000 lira; Schrenger i drug 4 milijuna kruna i 138 i po milijuna lira. Svi će ovi glasovati za Radičevu republiku. Kako se vidi, sve sama braća u Hristu.

Pogodnosti u državnim banjama. Ministar Narodnog Zdravlja riješio je da se uprave državnih banja oslobogajaju plaćanja banjske takse i takse za kupanje za ove posjetioce: 1. Koji originalnim poreskim ili urednim uvjerenjem opštinskih sudova, kojima pripadaju, dokažu, da ne plaćaju više od 50 dinara neposrednog poreza. 2. Porodice palih ratnika, koje ne plaćaju više od 50 dinara neposrednog poreza na nepokretno imanje, bez poreza na lični rad ili penziju i podnesu uvjerenje opštinskog suda, da su članovi porodice palih ratnika. 3. Učenike svih škola i radenika na osnovu razloga iznesenih u pismu, kojim ih u banju upućuje Ministarstvo Prosvete, odnosno Ministarstvo za Socijalnu Politiku. 4. Ratnike u opće, koji budu snabdjeveni potrebnim dokumentima legitimacijama udruženja rezervnih oficira i ratnika ili invalidskog udruženja, sa ljekarskim uvjerenjem u kojima će izričito stajati, da je ranu. ili bolest ljubio u ratu, ili da se ista pojavila kao posljedica rata. Ovu povlasticu ratnici uživaju pored državnih i u koncesionarnim banjama na teritoriju Srbije, za vrijeme od pet godina od objave lemobilizacije.

Kalendar. Vidjeli smo po nekim uredima poslovne kalendare, u koje činovnici bilježe rođišta i druge posle. To su poput onih Vormerkblätter, što su u prije štampavali u Beču, a ovi se štampaju u Ljubljani, pa stoga razumijemo zašto u njima nijesu uvršteni pravoslavni izražnici. Da je pak ovo važno i potrebno da bude, o tome nema sumnje, jer češće nastaje konfuzija pri zvanju stranaka. Kako se katolike ne smije zvati u neke svećane dane, tako se ne može zvati ni pravoslavne a po Bosni i u

drugim krajevima valja paziti i na muslimanske praznike, jer kad bi se nekoga zvalo na Božić ili na koji drugi veliki praznik, onaj ima pravo da ne dogje, osim ako nije kakav hitni i neodloživi posao.

Izmeguju ostalih manjkavosti nije naznačen ni Imendan ni Rogiendan našega Kralja. Nego jedino što je ispravno, to je da su u ovom kalendaru na vrhu svake stranice imena mjeseca naznačena kako treba, kako je propisano i kako ih svak nazivlje, biva Januar, Februar i t. d. Pored ovih naziva štampane su pri kraju u raznim slavenskim dialektima i jezicima, u češkom, poljskom, slovenačkom i kako ondje kaže, u srpsko-hrvatskom, t. j. Sječanj, Veljača, Ožujak i t. d. Ovakvo mnogi još nazivlju i pišu mjesec, ali ko nije znao, može ondje lako da vidi kako su ovi nazivi nepraktični i stoga je sigurno ministarstvo svojedobno bilo naredilo da se u svojoj državi mjeseci nazivlju i pišu Januar, Februar i t. d. Dobar dio Hrvata piše i zove Januar Sječanj, a Decembar Prosinac, dočim Slovenci Januar zovu Prosinac a Decembar Gruden. Promislite sada, kad neko u kojem hitnom poslu odavde piše u Ljubljani u Decembru i metne n. pr. 1 Prosinac a želi odgovor ili riješenje na 15 Prosinac.

Onaj iz Ljubljane sasvim tačno i ispravno mu odgovara na 15 Januara, jer kako smo kazali, za njih je Januar Prosinac. Kakvih nepriključa i štete može da od toga nastane, nije potreba ni govoriti, a osobito trgovcima. Maj se kod nas kaže Svibanj a Slovenci ga zovu veliki Travanj, a Travanj je kod nas April, Listopad je kod nas Oktobar a kod Slovenaca Novembar. Kad su Srbi mogli da uvedu Gregorijanski kalendar kao državni i zvanični, mogli bi neki Hrvati i Slovenci da prihvate i nazive mjeseca kako ih vas svijet zove, ako ne radi drugog, barem zbog ovih razlika. Već se sprema, pa će do brzo i pravoslavna crkva, ne samo Srbi, nego i Bugari, Grci, Rumunji, Rusi i ostali da prime jedan kalendar uporedo sa ostalim svijetom, pa kad se ovo može nije teško a potrebno je da i mjeseci svak nazivlje jednim imenom i baš onim kako ih nazivlje cijeli svijet, a svak ih znade bolje nego u svome dialektu.

Izjava. Demokratska stranka imenovala me je, bez moga znanja, za čuvara svoje žare u Strmici. Pošto sam ja pripadnik radikalne stranke, zahvaljujem im na časti, koju su mi demokrati mislili ukazati.

U Strmici, 12. marta 1923.

Sava Knežević.

Spiskovi za opt. izbore, kao i za Nar. Skupštinu mogu se dobiti odmah kod „*Novie Štamparije*“ u Šibeniku.

Zašto ću glasati za Narodnu Radikalnu Stranku?

Zato, što je ona jedina stranka, koja već preko 40 godina neumorno radi na dobru i sreću našeg naroda.

Zato, što je ona od male Srbije stvorila današnju moćnu Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca.

Zato, što se ona podjednako brine za sve slojeve i klase našeg naroda.

Zato, što je ona u nekad maloj Srbiji stvorila i omogućila pošten i udoban život malom zemljoradniku i što vjerujem, da će ona i u našoj otadžbini riješiti ovo pitanje u korist njegovu.

Zato, što je njen prošli rad čestan i svetao i što su za njeno ime vezani najsvjetliji momenti iz nedavne prošlosti našeg naroda.

Zato, što njom upravlja prekaljeni i neustrašivi vođa g. Nikola Pašić.

Zato, što ona ne mrda ni desno ni lijevo, nego visoko drži zastavu svog demokratskog i narodnog programa.

Zato, što se ona nikad nije pogagjala sa komunistima ni antidržavnim elementima.

Zato, što je ona jedina pouzdana monarhistička stranka i što je za nju pitanje monarhije i dinastije životno pitanje državnog opstanka.

Zato, što je u njoj toliko iskusnih i probanih političara i državnika u čijim rukama brod našeg državnog života ide sigurnim pravcem.

Zato, što su protiv nje sve moguće republikanske, komunističke i antidržavne stranke.

Sve ovo, što ja znam o radikalnoj stranci, znaš i ti narode, pa zato neumorno radi i glasaš za jedinu državnu i spasonosnu radikalnu stranku.

Brzojavne i telefonske vijesti.

Ninčić kod Kralja.

BEograd, 15. Nj. V. Kralj primio je u audijenciju d.r.a. Ninčića, koji je referisao o pregovorima u Opatiji i konferenciji u Nišu.

Kralj za beskućnike.

BEograd, 15. Kralj je primio načelnika min. soc. politike, koji mu je referisao o stanbenom pitanju u zemlji. Kralj se mnogo interesovao za to pitanje, te je bio iznenagjen kad je čuo, da se veliki broj činovnika nalazi bez krova. Izrazio je želju, da se što prije dogje u susret činovništvu, kao i ostalom gragjanstvu bez stanova. Zatražio je, da se odmah pristupi namještanju drvenih kuća, koje su naručene u Americi i Njemačkoj.

Velike poplave.

Dunav, Tisa, Bregalnica i Vardar izlili se. — Voda ruši mostove i kuće.

BEograd, 15. U cijeloj je zemlji nevrijeme. Kod Vrnjačke Banje prekinuta je pruga, a na pruzi Vranja—Prijepolje obustavljen je promet. U Novom Sadu Dunav je toliko narastao, da prijeti pogibolj da poplavi jedan dio grada. Nekoliko zgrada već je pod vodom. Takogjer je nadošla i Tisa i poplavila mnoga sela. Kod Vlačičnog Hana voda je odnijela jedan dio pruge. U Banatu vlada panika radi opasnosti poplave. Sva mjesta oko rječice Begej poplavljena su. Do sada su poplavljeni Dvor, Jankovo Mjesto, Mihajlovo i još neka druga sela. Veliki Bečkerek je pod vodom. Voda dopire na nekim mjestima preko metar visine, a doprla je čak do glavnih ulica.

U Južnoj Srbiji su takogjer velike poplave. U Štipu je prolom oblaka trajao 3 sata. Svaki je saobraćaj prekinut. Bregalnica je srušila veliki kameni most kod Štipa, a u mutnim valovima valja razrušene kuće, stoku i ljudske lješine. U Velesu je Vardar porušio više kuća. Stanovništvo je u očaju. Zandarmerija i vojska priskoću u pomoć nastradalim. Do sada šteta iznosi preko 5 milijuna dinara.

Poplava traje i dalje i prema izvještajima voda nigdje ne opada.

Lenjina udarila kap.

PARIZ, 15. Lenjina je udarila kap i njegovo je stanje beznadno.

— **Gragjanin koji ne dogje da po svome ubjegjenju glasa, to je kao vojnik koji pobjegne sa fronta, rekao je naš vođa Nikola Pašić.**

Radikali birači! Kutija g. Ministra Ljube Jovanovića posljednja je u kotarevima: šibeničkom, drniškom, kninskom, benkovačkom i rapsko-paškom; a druga je po redu u splitsko-dubrovačko-kotorskom izbornom okrugu.

Исправак.

У броју 57. „Далматинског Радикала“ у чланку „Исхрана сјеверне Далмације“ стоји написано: „Освједочивши се да су управитељи опћина били слабо ревно и да један, онај опћине Промјане, није ни до данас послао задужнице, ми смо дужни пренијети на њих одговорности, а скинути је с Покрајинске Управе“.

Ово опћинско управитељство изјављује да горња тврдња није исправна, као што се разабире из слиједећих података.

Опћински одбор у својему вијећу прихватио је закључак бр. 9. 1922. бр. 3100, да се склопи зајам код Хипотекарне Банке.

Горњи закључак вијећа био је одобрен од Покрајинске Управе, у заступству Земалског Одбора 4. 10. 1922. бр. 16614.

Након овог азражили смо од Покрајинске Управе 22. 10. бр. 3358. да нам изда уверење да опћина својим годишњим приходима може јамчити Хипотекарној Банци за зајам.

На овај наш допис Покрајинска Управа отписом 31. 10. 1922. бр. 18843 одговорила је да не може издати уверење, док се не састави исказа непокретне опћинске имовине и исказа опћинских годишњих прихода, те је истодобно наредено да поновно у својству вијећа прихватимо закључак за смањење зајма.

На 8. 11. 1922. бр. 3562 поновно је оп-

ћински одбор у својству вијећа прихватио закључак да склопи зајам код Хипотекарне Банке. Истог дана (бр. 3563.) прихваћен је закључак, којим је потврђен извадак посједа опћине Промјане. Покрајинска Управа у Сплиту горње закључке је потврдила отписом 29. 12. 1922. бр. 22280. и доставила уверење да опћина са својим приходима може да јамчи Хипотекарној Банци за зајам.

Дана 12. 1. 1923. управили смо молбу са свим потребним документима Хипотекарној Банци у Београд да нам се удијели зајам и молби приложили 950 дин. за пристојбине.

У исто вријеме замолили смо Министарство Социјалне Политике да држава прими на се исплату камата и 20 по сто главнице за исхрану сиромашних опћинара; у истом смислу послали смо молбу Министру Предсједнику госп. Николи Пашићу.

Замолили смо министра госп. Љубу Јовановића, да се заузме да опћина добије зајам, а госп. др. Милоша Мартића за молбом смо овластили да ову опћину заступа у питању зајма.

На 21. 2. о. г. примили смо брзојав од госп. Мартића слиједећег садржаја: „Управа Фондова одобрила зајам 200.000 динара. Примит ћете облигацију и писмо што треба радити. Осим тога данас Министарство Социјалне Политике дозначило вам преко Делегације Сплит 50.000 дин. као бескаматни државни зајам“.

Од Хипотекарне Банке до данас облигације нијесмо примили, пак је нијесмо могли ни послати Покрајинској Управи на потврду.

Чим је примимо ми ћемо је прослједити, јер смо у својству вијећа већ створили закључак токо има да потпише облигацију са стране опћине.

Од опћинског Управитељства

М. Шковрљ.

Симо Симић.

(П. У.) Доносимо ову изјаву, не као исправак, већ из пажње према госп. Шковрљу и Симићу.

Помажите „Просвјету“!

РАЛМА
Кауџик рете
i ротрпате

Prednosti!

Jeftinije
i
znatno
trajnije
nego od kože!
Zaštita
protiv vlage
i zime!

Radikali, dogjite svi do jednoga 18. marta na biralište i glasajte za listu ministra g. Ljube Jovanovića!

JOSIP JADRONJA
ŠIBENIK

Agencija ovlaštena od Ministarstva za Socijalnu Politiku. - Otpremanje putnika u Ameriku sa najbržim parobrodima svijeta.

ODLAZAK IZ ŠIBENIKA SVAKIH 8 DANA

PREVOZNA CIJENA:
za Buenos Aires Talijanskih lira 816—
za New-York Dolara 405—

Za sve daljnje upute kao i za vozne karte obratite se

Agenciji Jadronja - Šibenik.

ПРВА И НАЈМОДЕРНИЈА ДАЛМАТ. СЛАСТИЧАРНИЦА НА ЕЛЕКТР. ПЕЋ

Телефон: **СТЕВО МАНДИЋ** Број 31. Бројова: Стево Мандић.

ШИБЕНИК - главна улица

Обскрбљена најразноврснијим бомбонима и слаткишима за сваку сезону, те најфинијим ликерима и деаертним пићима.

ДНЕВНО СВЈЕЖЕ ПОСЛАСТИЦЕ.

Препоручује се нарочито за нарађивање најфинијих торта, кроканата и т. д. са исписима и орнаментиком за забаве, венчања и остале пригоде.

STIPE ŠARE - ŠIBENIK (Dalmacija)

Telegrami: ŠAREST - VELIKOPRODAJA ŽITARICA I ZEMALJSKIH PROIZVODA - Telegrami: ŠAREST